

BETEGSÉG ÉS GYÓGYULÁS A KORA ÚJKORI IRODALOMBAN

(1450–1760 K.)

Tudományos konferencia

Program

2021. szeptember 8–11.

Budapest, BTK Irodalomtudományi Intézet

Klaniczay-terem, 1118 Budapest, Ménesi út 11–13.

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Irodalomtudományi
Intézet

2021. SZEPTEMBER 8.

13 óra

Megnyitó

A Klanciczay Tibor-díj ünnepélyes átadása

14 óra

1. ÜLÉS. IRODALMI ÁBRÁZOLÁS ÉS MENTALITÁSTÖRTÉNET

Elnök: Kecskeméti Gábor

14.00–14.20 **Kasza Péter:** Halál mint példázat: Werbőczy halála a főpap-történetíró Verancsics Antal művében

14.20–14.40 **Szabó András:** Laskai Csókás Péter az emberről

14.40–15.00 **Bene Sándor:** „Christus medicus”: Rimay János versgyűjteményének szubtextusai

15.00–15.20 **Szörényi László:** Sarlós Szent Petrarca

15.20–15.30 Vita

Kávészünet

15 óra 40 perc

JANKOVICS JÓZSEF EMLÉKÉRE

Könyvbemutató beszélgetés: Bethlen Farkas: *Erdély története VI.*

A kötetről és a sorozatról Tóth Zsombor beszélget a kötet szerkesztőjével és egyik fordítójával, Kasza Péterrel.

Kerekasztal-beszélgetés Jankovics Józsefről pályatársakkal, barátokkal.

Felkért hozzászólók: Balázs Mihály, Kőszeghy Péter, Szkárosi Endre, Szörényi László. A beszélgetést Kecskeméti Gábor vezeti.

2021. SZEPTEMBER 9.

9 óra

2. ÜLÉS. RITOÓKNÉ SZALAY ÁGNES KÖSZÖNTÉSÉRE: HUMANIZMUS ÉS ORVOSLÁS

Elnök: Szörényi László

9.00–9.20 **Ritoókné Szalay Ágnes:** Jajca és a beteg Janus Pannonius

9.20–9.40 **Jankovits László:** Jacobus Piso ismeretlen versei

9.40–10.00 **Boda Miklós:** A gyógyító timsó nyomában.

Janus Pannonius Várad-verséről

10.00–10.10 Vita

Kávészünet

10 óra 20 perc

3. ÜLÉS. PESTIS 1: JÁRVÁNYTÖRTÉNELEM, JÁRVÁNYPOLITIKA

Elnök: Bartók István

10.20–10.40 **Szilágyi Emőke Rita:** Pestis, lutheri hit és egyéb ragályos kórok: Betegségek és gyógy módok a 16. század első felében a Magyar Királyságban

10.40–11.00 **Tózsá-Rigó Attila:** Járványkezelés a kora újkori Magyar Királyság városaiban

11.00–11.20 **F. Molnár Mónika:** Pestis és karantén: járvány az Oszmán Birodalomban és a magyarországi „pestisfront” kialakítására tett javaslatok

11.20–11.40 **Oláh Szabolcs:** Csőrös maszk: egészségügyi hatóság, szuverenitás, kiválogatás járvány esetén (A 17. századi biopolitika ígérete a közbiztonság tranzakcionális garantálására)

11.40–11.50 Vita

14 óra

4. ÜLÉS. BETEGSÉG ÉS BAJELHÁRÍTÁS A 18. SZÁZADBAN

Elnök: Jankovits László

- 14.00–14.20 **Pintér Márta Zsuzsanna:** Pandora szelencéje.
Betegség-katalógusok 18. századi verses színjátékainkban
- 14.20–14.40 **Knapp Éva:** A gyógyulás és a bajelhárítás eszközei –
megszentelt szövegek a 17–18. századból (*schedulae*,
chartae, imagines és társaik)
- 14.40–15.00 **Szádóczki Vera:** Betegség és gyógyítás jezsuita módra
- 15.00–15.10 Vita
- Kávészünet

15 óra 20 perc

5. ÜLÉS. PESTIS 2: IRODALOM, IMÁK

Elnök: Bene Sándor

- 15.20–15.40 **Paczolay Péter:** Új adalék a firenzei pestis-irodalomhoz:
Machiavelli episztolája
- 15.40–16.00 **Kerekes Endre László:** A pestis apokaliptikus előjelei
kora újkori magyar forrásokban
- 16.00–16.20 **Bajáki Rita:** A döghalál Isten ostora (pestis elleni
imádságok)
- 16.20–16.40 **Kis-Halas Judit:** „Pestist lecsillapító Mennyeik
Királynője”. A 18. századi pestisjárványok a máriagyűdi
kegyhelyhez kapcsolódó kegyességi irodalom tükrében
- 16.40–16.50 Vita
- Kávészünet

17 óra 30 perc

KÖNYVBEMUTATÓ

A 2020. évi egri Rebakucs-konferencia kötetének bemutatója: *Zrínyi Miklós és a magyarországi barokk költészet* (szerkesztette Bene Sándor, Pintér Márta Zsuzsanna, Eger, Líceum Kiadó, 2021)

A kötetet bemutatja: Szörényi László irodalomtörténész

Zrínyi Miklós *Szigeti veszedelem* című eposzából részleteket olvas fel:
Csöre Gábor színművész

2021. SZEPTEMBER 10.

9 óra

6. ÜLÉS: ORVOSTUDOMÁNYI IRODALOM 1: FORRÁSOK, TERMINOLÓGIA

Elnök: Békés Enikő

9.00–9.20 **Kiss Farkas Gábor:** Jezsuiták és rózsakeresztesek között: Polycarpus Procopius Bonannus, Lippay érsek orvosának olvasmányai (1644–60)

9.20–9.40 **Molnár Dávid:** A rothadott és dögös *febris* állatja

9.40–10.00 **Orbán Áron:** Népi gyógyászat és magyar gyógynövénynevek Carolus Clusius pannóniai flóráról szóló műveiben

10.00–10.10 Vita

Kávészünet

10 óra 20 perc

7. ÜLÉS: EGÉSZ-SÉG, TEOLÓGIA ÉS TÉRÍTÉS A 16–17. SZÁZADBAN

Elnök: Kiss Farkas Gábor

10.20–10.40 **Szentpéteri Márton:** *Medicina sacra* és egyetemes tudomány Johann Heinrich Alsted életművében

10.40–11.00 **Papp Ingrid:** A haldokló lelkipásztor és az ármányos térítő

11.00–11.20 **Dukkon Ágnes:** A betegségek és az orvoslás témája a kora újkori kalendáriumokban

11.20–11.30 Vita

13 óra

8. ÜLÉS: BETEGSÉG-ÁBRÁZOLÁSOK A 18. SZÁZADBAN

Elnök: Tüskés Gábor

13.00–13.20 **J. Újváry Zsuzsanna:** Goedri János evangélikus lelkész testi-lelki viszontagságai

13.20–13.40 **Cinzia Franchi:** Lelki és testi betegségek, orvosi és gyógyító módszerek: mindennapi élet és halál Mikes Kelemen *Törökországi leveleiben*

13.40–14.00 **Hartmann-Kakucska Mária:** Orczy Lőrinc 1766–1771 közötti egészségügyi biztosságáról

14.00–14.10 Vita
Kávészünet

14 óra 20 perc

9. ÜLÉS: ORVOSTUDOMÁNYI IRODALOM 2: ORVOSI KONCEPCIÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

Elnök: Tóth Zsombor

14.20–14.40 **Báthory Orsolya:** Magyar orvostudományi irodalom a 17. században

14.40–15.00 **Petrőczy Éva:** A Pápai Páriz Ferenc-i *Szent Hagyaték*

15.00–15.20 **Csuka Botond:** „Gyógyító penitencia”: A testedzés a korai brit felvilágosodás orvosi és esztétikai kommunikációjában

15.20–15.30 Vita

15 óra 30 perc

KÖNYVBEMUTATÓ

Vadai István *Fától az erdőt: Balassi Bálint költészetének kéziratos és nyomtatott hagyománya* című tanulmánykötetét bemutatja Fazekas Sándor, Kőszeghy Péter és Szentmártoni Szabó Géza

2021. SZEPTEMBER 11.

9 óra

10. ÜLÉS. A LÉLEK ÉS A BETEGSÉG: MELANKÓLIA, KRÍZIS, SZENVEDÉLY ÉS AZ ORVOSSÁGOK

Elnök: Szabó András

- 9.00–9.20 **Laczházi Gyula:** A szenvedélyek a kora újkori költészetben
- 9.20–9.40 **Hernády Judit:** Fikció, imádság és meditáció mint a bánat ellenszerei Koháry István verseiben
- 9.40–10.00 **S. Sárdi Margit:** Kedélybetegség, járványkezelés és mágikus eljárások a férfiak és nők által írt 17–18. századi gyógyító kéziratokban
- 10.00–10.20 **Fazekas Sándor:** Különös orvosságok. A lélekgyógyító szerek toposza a régi magyar irodalomban
- 10.20–10.30 Vita
- Kávészünet

10 óra 40 perc

11. ÜLÉS. CSODÁLATOS GYÓGYULÁSOK

Elnök: Csörsz Rumen István

- 10.40–11.00 **Falvay Dávid:** Testi betegségből lelki gyógyulás Szent Klára legendáiban. Esettanulmány az olasz és magyar nyelvű kolostori irodalom összehasonlító elemzéséhez
- 11.00–11.20 **Nagy Eszter:** Szenvedés és gyógyulás a túlvilágon. Az érzékszervi tapasztalatok szerepe a *Visiones Georgii*ben
- 11.20–11.40 **Sz. Kristóf Ildikó:** Betegség és gyógyulás, kulturális másság és demonológia Esterházy Pál herceg miraculum-történeteiben
- 11.40–11.50 Vita

A konferencia zárása

